

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
Sediul Buiucani
MD-2004, mun. Chișinău, str. M. Viteazul 2
tel. 022-29-50-92

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
Buiucani Office
MD-2004, Chișinău, 2, Mihai Viteazul st.
tel. 022-29-50-92

Judecător Andrei Niculcea, bir.609

04 iunie 2018
Nr. 10-204/18

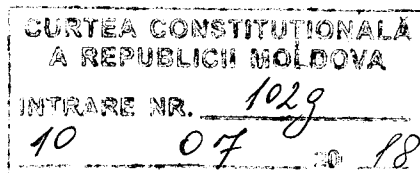
Către
Curtea Constituțională RM
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28
MD-2004

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art.135 din Constituția Republicii Moldova și art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Vă remitem copia încheierii din 17.05.2018 pe 2 file și sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintangmei "apărătorul" din art.212 alin.(2) din Codul de procedură penală depusă de reprezentantul petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Andrei Niculcea
Judecător al Judecătoriei sec.Buiucani, mun. Chișinău

17 mai 2018

municipiul Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

În componența:

Președintelui ședinței, judecătorul Andrei Niculcea, desemnat cu atribuții de judecător de instrucție;

grefierului Olga Rotaru;

cu participarea:

procurorului în Procuratura Anticorupție, Victoria Furtună;

reprezentantului petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana.

Examinând în ședință închisă cererea reprezentantului petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „apărătorul” din art.212 alin.(2) din Codul de procedură penală înaintată la examinarea plângerii depuse în ordinea art.313 din Codul de procedură penală împotriva actelor ilegale ale procurorului și procurorului ierarhic superior,-

C O N S T A T Ă :

La data de 10 aprilie 2018, reprezentantului petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana, a înaintat o plângere în ordinea art.313 din Codul de procedură penală, împotriva actelor ilegale ale procurorului și procurorului ierarhic superior.

În cadrul ședinței de examinare a plângerii, reprezentantul petiționarului, a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „apărătorul” din art.212 alin.(2) din Codul de procedură penală, deoarece contravine art.26 din Constituția Republicii Moldova.

Procurorul a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, ca fiind neîntemeiată.

Audiind participanții la proces, studiind materialele din dosar, instanța de judecată consideră necesar de ridica excepția de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Iovu Tatiana care acționează în interesele petiționarului Chirtoacă Dorin, reieșind din următoarele considerente.

Conform Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost ridicată de avocatul petiționarului, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, instanța va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Iovu Tatiana care acționează în interesele petiționarului Chirtoacă Dorin.

Totodată, în conformitate cu art.7 alin.(3) din Codul de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

De asemenea, Curtea Constituțională a menționat în pct.81 al Hotărârii din 09.02.2016, privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

Prin urmare, având în vedere faptul că, sintagma a cărei neconstituționalitate se invocă urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei și luând în vedere prevederile legale enunțate, instanța consideră necesar de a suspenda procesul penal în prezenta cauză.

În acest context, conducându-se de Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art.7 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,-

D I S P U N E:

Se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei „apărătorul” din art.212 alin.(2) din Codul de procedură penală depusă de reprezentantul petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana la examinarea plângerii depuse în ordinea art.313 din Codul de procedură penală, împotriva actelor ilegale ale procurorului și procurorului ierarhic superior.

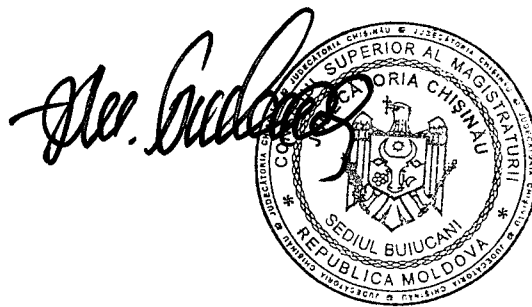
Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității sintagmei „apărătorul” din art.212 alin.(2) din Codul de procedură penală.

Se suspendă examinarea plângerii depuse de reprezentantul petiționarului Chirtoacă Dorin, avocatul Iovu Tatiana în ordinea art.313 din Codul de procedură penală, împotriva actelor ilegale ale procurorului și procurorului ierarhic superior.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Iovu Tatiana și copia plângerii depuse în ordinea art.313 din Codul de procedură penală.

Încheierea nu este susceptibilă căilor de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Andrei Niculcea

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. A. Lăpușneanu nr. 28,
mun. Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire Iovu 2. Prenume Tatiana
3. Funcția avocat
4. Adresa mun. Chișinău, str. Tighina, 49
5. Tel./fax + 373 68162725

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Conform dispozițiilor articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. b), 62 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale, solicit examinarea prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate și a supune controlului constituționalității sintagma "apărătorul" din art. 212 alin. 2) Cod procedură penală, care prevede:

(2) Dacă este necesar a se păstra confidențialitatea, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, *apărătorul*, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform art. 315 din Codul penal.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În procedura Judecătoreiei Chișinău, sediul Buiucani, se examinează plângerea depusă de subsemnata în temeiul art. 313 Cod procedură penală împotriva ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție, Victoria Furtună, din 02.03.2018 prin care s-a dispus:

"1. A preveni pe Iovu Tatiana despre faptul că nu are voie să divulge informația privind urmărirea penală ce i-a devenit cunoscută și necesitatea păstrării confidențialității urmăririi penale în cauza nr. 2015970152.

2. A lua o declarație în scris de la Iovu Tatiana prin care să confirme că a fost prevenită despre faptul că nu are voie să divulge datele privind urmărirea penală, care i-au devenit cunoscute în legătură cu cercetarea prezentei cauze și despre răspunderea penală ce o poartă în conformitate cu art. 315 Cod penal".

Ordonanța contestată a fost emisă în cadrul cauzei penale aflată în gestiunea Procuraturii Anticorupție odată cu punerea sub învinuire a dlui Dorin Chirtoacă conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. 3) lit. b), d) Cod penal. Pe respectiva cauza penală am calitatea de apărător a dlui Dorin Chirtoacă.

În calitate de motive în prevenirea de a nu divulga informația privind urmărirea penală procurorul a indicat: complexitatea cauzei penale și amploarea circumstanțelor care necesită a fi investigate, în proces fiind implicate mai multe persoane precum și faptul că organul de urmărire penală la momentul de față nu îi sunt cunoscute toate circumstanțele care au contribuit la comiterea infracțiunii, fapte și condiții ce la momentul de față prin divulgarea datelor urmăririi penale ar periclita buna desfășurare a acestuia ceea ce ar fi în detrimentul caracterului obiectiv al urmăririi penale.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Consider că sintagma "*apărătorul*" din art. 212 alin. 2) Cod procedură penală încălcă prevederile art. 4, art. 23 alin. (2) și art. 26 din Constituție, reieșind din următoarele raționamente:

Justiția într-un stat de drept se poate realiza numai prin respectarea drepturilor și intereselor legale ale omului. Tragerea la răspundere penală a persoanei acuzate în comiterea infracțiunii se realizează de către instanțele judecătorești prin parcurgerea unui proces penal, care în desfășurarea sa este guvernat de unele reguli cu caracter general pe baza cărora este clădită întreaga construcție a sa. Unul dintre principiile fundamentale ale procesului penal este principiul garantării dreptului de apărare, fiind nu numai o manifestare a statului de drept, dar și o condiție necesară pentru realizarea eficientă a justiției.

Legea supremă înscrie acest drept în art. 26 care consfințește faptul că dreptul de apărare este garantat în tot cursul procesului penal, părțile având dreptul să fie asistate de un avocat ales sau din oficiu.

Fiind unul dintre drepturile fundamentale ale cetățenilor, dreptul la apărare este înscris într-o serie de acte internaționale, care garantează că orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

În Declarația Universală a drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în anul 1948, a fost inclus, printre drepturile fundamentale ale omului, și dreptul de apărare. Tot astfel, art. 14 pct. 3 lit. d) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice se referă la dreptul persoanei de a se apăra ea însăși sau de a avea asistența unui apărător. Art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, garantând dreptul persoanei de a avea acces la o justiție echitabilă, precizează, între altele, că persoana căreia i se impută săvârșirea unei infracțiuni trebuie să dispună de timpul și de facilitățile necesare pentru pregătirea apărării sale.

În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să le administreze probele necesare în apărare.

Asigurarea reală a apărării este o garanție a supravegherii respectării drepturilor și intereselor persoanei acuzate într-un proces penal, deoarece numai în acest mod se poate asigura un proces echitabil și poate fi emisă o sentință legală. De altfel, prin apărare, acuzatul sau apărătorul desfășoară toate acțiunile pe care le consideră necesare pentru a nu fi admise abuzuri în privința bănuțului, învinutului, inculpatului pentru respingerea acuzării, încât acestea să determine fie achitarea sa, fie o

sanctiune mai ușoară. Astfel, garantarea dreptului la apărare, ca principiu fundamental al procesului penal, presupune mai mult decât asistența juridică.

Unul din elementele esențiale ale garanțiilor acordate de art. 26 din Constituție este dreptul de a fi asistat de un apărător. Astfel, în conținutul dreptului de apărare este cuprinsă și asistența juridică a părților de către un apărător, persoană cu pregătire specială în materia de drept și care are, prin lege, posibilitatea să apere drepturile și interesele legitime ale părților. Prin urmare, apărătorul are indiscutabil un rol important în soluționarea conflictelor juridice, figurând printre participanții, de regulă, indispensabili la activitatea de înfăptuire a justiției.

În conformitate cu art.67 alin. (1) Cod procedură penală, apărător este persoana care, pe parcursul procesului penal, reprezintă interesele bănuیتului, învinuitului, inculpatului, îi acordă asistență juridică prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Apărătorul în procesul penal are un loc important și e obligat, conform legii, să întreprindă totul și să nu scape nimic ce ar putea fi în favoarea acuzatului. Sub aspectul poziției procesuale, apărătorul se apropie de aceea a părții pe care o asistă, fără însă a se identifica cu aceasta. Astfel, apărătorul în proces penal are o poziție procesuală distinctă și determinată față de martori, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală în sensul art. 212 alin. 2) Cod procedură penală și nu poate fi asimilat după drepturi și obligații cu calitatea procesuală a ultimilor. Or, activitatea procesuală a apărătorului deopotrivă cu organul de urmărire penală este una complexă și nu se reduce la efectuarea unor anumite acțiuni de urmărire penală, dar impune eforturi de luptă pentru apărarea intereselor persoanei acuzate. Rolul apărătorului în procesul penal este unul activ, care acționează în contradictorialitate cu organul de urmărire penală. Or, reieșind din drepturile și obligațiile procesuale ale apărătorului, acesta acționează în scopul clarificării circumstanțelor care combat învinuirea, exclud răspunderea penală a persoanei pe care o apără sau atenuează pedeapsa ori măsurile procesuale de constrângere, asigură respectarea drepturilor și intereselor acuzatului.

În procesul penal, în calitate de apărător, participă avocatul și alte persoane abilitate prin lege cu atribuții de apărător. În exercitarea profesiei sale, avocatul este independent și se conduce numai de lege și nu poate fi supus niciunei restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări din partea autorităților sau instituțiilor publice. Libertatea și independența avocatului sunt garantate de lege. Avocatul este liber în alegerea poziției sale și nu este obligat să coordoneze această poziție cu nimeni, în afară de client. Independența avocatului în exercitarea atribuțiilor de apărător a persoanei acuzate constituie o garanție a exercitării reale a dreptului la apărare. Prevederile art. 26 alin. (4) din Constituție au rolul de a stopa amestecul în activitatea persoanelor care exercită dreptul la apărare. Imixtiunea în activitatea acestor persoane duce la violarea dreptului la apărare al persoanelor bănuite, învinuite și inculpate.

În cauza *Sialkowska vs Polonia* (cererea nr. 8932/05, paragrafele 111 și 112), Curtea Europeană pentru protecția Drepturilor Omului a arătat că independența profesiei de avocat este esențială pentru o funcționare efectivă și corectă a justiției. La analiza responsabilității Statului pentru actele avocaților numiți în cadrul serviciului de asistență juridică, Curtea trebuie să țină cont de garanțiile de independență ale profesiei de avocat. În acest context, Curtea consideră că nu este rolul Statului să

oblige un avocat de a institui orice acțiune în justiție sau să depună orice cale de atac contrar opiniei sale cu privire la perspectivele de reușită ale unei astfel de acțiuni sau remediu.

Sintagma ”apărătorul” din art. 212 alin. 2) Cod procedură penală reduce esențial din garanțiile privind asigurarea dreptului la apărare a persoanei acuzate garantate de art. 26 din Constituție. Norma în cauză micșorează într-o anumită măsură activitatea apărătorului, deoarece îl pune într-o poziție de dependență față de organul de urmărire penală, ceea ce duce la afectarea independenței și libertății activității în apărarea intereselor legitime a persoanei acuzate și egalității armelor în proces.

Recomandarea Rec (2000) 21 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre privind libertatea exercitării profesiei de avocat adoptată de Comitetul Miniștrilor la 25 octombrie 2000 în cadrul celei de-a 727 –a reuniune a Delegației Miniștrilor stabilește ca principiu general libertatea de exercitare a profesiei de avocat pentru a consolida Statul de drept, la care participă avocatul, în special rolul de apărător al libertății individuale, precum și accesul efectiv la serviciile juridice furnizate de către avocați independenți.

Caracterul și rolul apărătorului în procesul penal nu poate fi asimilat cu cel al martorilor, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile sau reprezentanții lor, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală. Or, doar apărătorul dispune de drepturi și obligații procesuale relevante părții apărării, care sunt realizate în interesul legal al bănuțului, învinuțului sau inculpatului.

Apărătorul are dreptul să depună cereri, să facă plângeri, să acumuleze probe în realizarea apărării clientului său, să pregătească materialele în apărare, drepturi prevăzute la art. 68 Cod procedură penală și Legea cu privire la avocatură. Pe când, odată cu semnarea declarației de nedivulgare a materialelor cauzei penale aceste drepturi par a fi iluzorii deoarece nu le poate utiliza și comunica. Apărarea activă în procesul penal nu împiedică, ci contribuie la desfășurarea obiectivă a urmăririi penale, ajută la înlăturarea greșelilor în examinarea dosarelor penale, cu respectarea condițiilor de apărare și a intereselor legitime a persoanei acuzate. Desfășurarea nestingherită a activității de apărare, este unul dintre elementele obligatorii ale principiului contradictorialității în procesul penal și garant al egalității armelor în proces. Restricționarea de către organul de urmărire penală a comportamentului procesual a apărătorului prin impunerea semnării declarației de nedivulgare a materialelor cauzei penale, diminuează din egalitatea armelor în proces și independența apărătorului în realizarea dreptului la apărare.

Dreptul la apărare reflectă un principiu esențial al justiției, conform căruia toate părțile la proces sunt egale, părțile la proces trebuie să posede posibilități egale pentru a-și prezenta cauza și niciuna dintre părți nu trebuie să aibă un avantaj substanțial față de oponent, pe când norma art. 212 alin. 2) Cod procedură penală limitează din posibilitățile părții apărării în raport cu cea a acuzării.

Apărătorul, după ce îi devin cunoscute anumite materiale din cauza penală în cadrul căreia exercită apărarea, în situația semnării declarației de nedivulgare, nu are posibilitatea să divulge informațiile respective nimănui, nici măcar clientului său, persoanei acuzate, care este subiect procesual în dosar. Prin nedivulgarea materialelor cauzei penale devenite cunoscute apărătorului, acesta este pus în situația de a nu le putea utiliza în combaterea acuzației aduse, ceea ce va crea situația caracterului formal sau iluzoriu al apărării. Respectiv, apărătorul este limitat în dreptul de a formula cereri, să facă plângeri în legătură cu informația din dosar obținută, să acumuleze probe în vederea

combaterii circumstanțele din dosar aduse la cunoștință. Textul normei 212 alin. 2) Cod procedură penală nu distinge între persoanele față de care nu pot fi furnizate informațiile, ori altfel spus, nu arată expres că se exceptează de la această obligație, informațiile furnizate învinutului sau bănuitului, a cărei interese le apără, sau informațiile folosite în procesul de contestare acțiunilor organului de urmărire penală. Astfel, se creează situația, că apărătorul nu ar avea posibilitatea să comunice informațiile obținute nici măcar clientului său, care are calitate de bănuit sau învinuit, sau să fie prezentate în procesul de verificare a legalității acestora.

Totodată, este relevant faptul că bănuitul și învinuitul nu intră în categoria persoanelor față de care se impune obligația de confidențialitate, prin urmare este contradictorie impunerea unei astfel de obligație apărătorului său, care în exercitarea apărării se identifică cu cauza clientului său și împreună reprezintă partea apărării. Așadar, este nu doar un drept, dar chiar o obligație ca avocatul să comunice clientului său informațiile luate la cunoștință din dosarul de urmărire penală, pentru realizarea unei apărări reale și efective.

Este menționat că dreptul la apărare, consfințit în Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, a fost interpretat de către Comitetul Pactului în felul următor: acuzatul, și apărătorul său, trebuie să aibă dreptul de a acționa cu sârguință și fără frică în scopul utilizării tuturor mijloacelor de apărare disponibile. Ei trebuie să aibă și dreptul de a contesta felul desfășurării procesului în cazurile în care ei cred că procesul este injust. În același sens, Codul de procedură penală prevede că organul de urmărire penală asigură bănuitului, învinutului și inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege. Iar apărătorul acordă asistență juridică prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Totodată, prevederile art. 212 alin. 2) Cod procedură penală nu sunt suficient de clare și previzibile în ceea ce privește obligarea apărătorului de nedivulgare a materialelor cauzei penale, întinderea acestei obligații și modalităților de control asupra deciziei organului de urmărire penală privind conferirea caracterului confidențial unor sau altor materiale de urmărire penală, fiind contrară garanțiilor constituționale oferite de art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

Art. 212 alin. 2) Cod procedură penală acordă o marjă largă de discreție organului de urmărire penală de a decide unipersonal asupra confidențialității materialelor cauzei penale. Or, norma nu prevede criteriile de confidențialitate a materialelor cauzei penale, Codul de procedură penală nu a reglementat o noțiune care să constituie un reper obiectiv în funcție de care să poată fi apreciat caracterul obiectiv al confidențialității materialelor cauzei penale.

Discreția organului de urmărire stabilită în art. 212 alin. 2) Cod procedură penală asupra confidențialității materialelor cauzei penale și impunerea apărătorului în semnarea declarației de

nedivulgare cu prevenirea despre răspunderea penală pe care o vor purta conform art. 315 Cod penal, este imprecisă și neprevizibilă, deoarece apărătorul nu cunoaște întinderea obligației sale în ceea ce ține de nedivulgarea materialelor, fapt ce pune în dificultate exercitarea apărării clientului său. Certitudinea și claritatea este obligatorie pentru ca persoana să poată să își evalueze acțiunile sale pentru a nu intra sub incidența prevederilor art. 315 Cod penal. Apărătorul este în imposibilitate a aprecia dacă organul de urmărire penală abuziv sau obiectiv solicită respectarea confidențialității materialelor cauzei penale prin semnarea unei declarații de răspundere penală, astfel este privat de posibilitatea de a prevedea în ce situații poate sau nu poate fi folosită materialele cauzei penale.

Art. 212 alin. 2) Cod de procedură penală lasă loc de interpretări și abuzuri, care pot fi utilizate de către organele de urmărire penală împotriva apărătorului și într-un final ca acest să nu-și poată apăra clientul în mod corespunzător, atâta vreme cât tot ce face poate fi interpretat ca fiind infracțiune. O astfel de situație nu este altceva decât o intimidare a apărătorului și o modalitate de a împiedica în exercitarea unei apărări efective.

Reieșind din principiul independenței și libertății apărătorului, restricționarea activității acestuia poate fi reglementată expres numai prin prevederi legale clare, precise și previzibile, dar nu prin posibilități sau drepturi acordate organului de urmărire penală în a decide asupra comportamentului procesual al apărătorului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit două cerințe față de legi. În primul rând, legea trebuie să fie accesibilă. În al doilea rând, aceasta nu poate fi considerată „lege“ doar dacă este formulată cu o precizie suficientă, care permite cetățeanului să-și controleze comportamentul: el trebuie să poată prevedea, în cazurile când este necesar și cu ajutorul cuvenit, într-un grad rezonabil, în circumstanțe specifice, consecințele, care pot surveni în urma acțiunii sale (cazul *The Sunday Times v. the United Kingdom* (no. 1), 26 April 1979, Series A no. 30, p. 31, §49; cazul *Maestri v. Italy*, (Application no. 39748/98), 17 February 2004).

Astfel, considerăm că prevederile art. 212 alin. 2) Cod procedură penală sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară în raport cu drepturile și obligațiile apărătorului în procesul penal, ceea ce oferă posibilitatea organului de urmărire penală de a limita sau influența activitatea acestuia în apărarea persoanei acuzate de săvârșirea unei fapte infracționale, fiind în contradicție cu garanțiile acordate de art. 4, art. 23 alin (2) și art 26 din Constituție.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Declarația Universală a drepturilor Omului

Articolul 11

Orice persoana acuzata de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul sa fie presupusa nevinovata pina cind vinovatia sa va fi stabilita in mod legal in cursul unui proces public in care i-au fost asigurate toate garantiile necesare apararii sale. Nimeni nu va fi condamnat pentru actiuni sau

omisiuni care nui constituiau, în momentul cind au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsa mai grea decit aceea care era aplicabila în momentul cind a fost savirsit actul cu caracter penal.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul:

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa ;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer ;

d. să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e. să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 14

1. Toți oamenii sînt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă asupra contestărilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor

speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

2. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale este rezumată a fi nevinovată cât timp culpabilitatea sa nu a fost stabilită în mod legal.

3. Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul, în condiții de deplină egalitate, la cel puțin următoarele garanții:

a) să fie informată în cel mai scurt termen, într-o limbă pe care o înțelege, și în mod detaliat despre natura și motivele acuzației ce i se aduce;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și să comunice cu apărătorul pe care și-l alege;

c) să fie judecată fără o întârziere excesivă;

d) să fie prezentă la proces și să se apere ea însăși sau să aibă asistența unui apărător ales de ea; dacă nu are apărător, să fie informată despre dreptul de a-l avea și, ori de câte ori interesul justiției o cere, să i se atribuie un apărător din oficiu, fără plată dacă ea nu are mijloace pentru a-i remunera;

e) să interogheze sau să facă a fi interogați martorii acuzației și să obțină înfățișarea și interogarea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzației;

f) să beneficieze de asistența gratuită a unui interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la ședința de judecată;

g) să nu fie silită să mărturisească împotriva ei însăși sau să se recunoască vinovată.

4. Procedura aplicabilă tinerilor va ține seama de vârsta lor și de interesul reeducării lor.

5. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune are dreptul de a obține examinarea de către o instanță superioară, în conformitate cu legea, a declarării vinovăției și a condamnării sale.

6. Când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau se acordă grațierea deoarece un fapt nou sau nou-descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă în urma acestei condamnări va primi o indemnizație în conformitate cu legea, afară de cazul când s-a dovedit că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte.

7. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitate cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 20
Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26
Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Codul de Procedură Penală

Articolul 212
Confidențialitatea urmăririi penale

(1) Materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

(2) Dacă este necesar a se păstra confidențialitatea, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, apărătorul, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform art.315 din Codul penal.

(3) Divulgarea datelor urmăririi penale de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de către persoana abilitată cu controlul asupra activității de urmărire penală, dacă această acțiune a cauzat daune morale sau materiale martorului, părții vătămate și reprezentanților acestora sau a prejudiciat procesul de urmărire penală, are ca urmare răspunderea penală prevăzută în art.315 din Codul penal.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate;

2. Emiterea unei Hotărâri privind declararea neconstituționalității sintagmei "apărătorul" din art. 212 alin. 2) Cod procedură penală, care prevede "dacă este necesar a se păstra confidențialitatea, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, *apărătorul*, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform art.315 din Codul penal".

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Date suplimentare referitor la obiectul sesizării nu avem.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Materialele cauzei cu nr. 12-ij_10-22577-10042018 (10-204/18).

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

16/05/2018

Autorul sesizării
avocatul Iovu Tatiana

